

KAZIMIERZ CEREGRA

Poznań, 11 listopada 1948 r.

Do Komisji Badania Zbrodni Niemieckich
w Poznaniu
ul. Zakręt 26

W czasie okupacji w gminie Rogowo, pow. rypiński, hitlerowskie, barbarzyńskie metody stosowało wśród miejscowej ludności dwóch katów niemieckich:

1. Gustaw Pryl,
2. Meller (brak danych).

Gustaw Pryl jako VD [Volksdeutscher Selbstschutz?] zajął jedno z większych gospodarstw ob. Napiórkowskich we wsi Rogówko, gm. Rogowo, pow. rypiński i, będąc mężem zaufania żandarmów w gminie Rogowo, wybitnie z nimi współdziałał, maltretując i bijąc miejscową ludność. Służalec ten przyczynił się czynnie do zabicia osiemnastu Polaków w gminie Rogowo, przy tym przez cztery lata czynił wszystko, ażeby ustalić adresy mój i ob. Garbarczyków i Świniarskiej. Ja do roku 1938 byłem nauczycielem w Rogowie i właśnie Gustaw Pryl, jak najlepiej traktowany przez nas wszystkich, już wtedy, jak to ustalono w czasie okupacji, był czynnym hitlerowcem, przenikając chytrze do polskich organizacji (np. był najczynniejszym członkiem Związku Strzeleckiego i Oświata dla Dorosłych). Ten sam Pryl współdziałał z gestapo i żandarmerią w wyłapywaniu wszystkich Polaków.

Ten zbrodniarz w ogólnej akcji niszczenia ludzkości razem ze swymi kolegami z VD [Volksdeutscher Selbstschutz?] przyczynił się do potwornej masakry nauczycieli w pow. rypińskim, którzy zostali podstępnie zwabieni na konferencję powiatową w Rypinie i wszyscy wymordowani (październik 1939 r.), w liczbie około dwustu osób.

Świadcami dalszego zachowywania się tego nędznika (zmuszeni gwałtem przez VD [Volksdeutscher Selbstschutz?]) są wszyscy mieszkańcy wsi Rogówko, pow. rypiński, gm. Rogowo i okolicznych wsi.

Do niniejszego dołączam protokół spisany z [zeznania] ob. Juliana Żebrowskiego, zamieszkałego w Żołnowie, gm. Rogowo, który podaje dane orientacyjnie jego pobytu.

Srowadzenie i ukaranie tego nędznika mogłoby przyczynić się do schwytania jego kolegi – Łotra Mellera, który był największym postrachem powiatu i ma na sumieniu całą martyrologię miejscowej ludności (kilkunastu zabitych).

Ci dwaj pachołkowie, aczkolwiek pozornie mało znaczący – zgnębili i wymordowali ludzi w gm. Rogowo, pow. rypiński.

Składam niniejsze zeznanie jako jeden z tych, który uszedł przypadkowo losowi pomordowanych kolegów.

Świadkowie w sprawie Gustawa Pryła:

Kowalska Maria, Rogówko

Pietrusiński Zygmunt, Rogówko

Jędrzejewski Tadeusz, Rogowo

Napiórkowski Ludwik, Rogówko

Żbikowski Edwin, Rogówko

Ludwiczewski Władysław, Rogówko.

W sprawie Mellera świadkami mogą być ci sami, co w sprawie Pryła, i dosłownie cała gmina Rogowo.

Zastrzelił własnoręcznie Aleksandra Rocala, zastrzelił rosyjskiego partyzanta z żandarmem Feldem, wystawił listę, według której stracono osiemnaścioro ludzi w gm. Rogowo.

Zbrodniarz ten brał udział we wszystkich egzekucjach i wyda wielu, wielu innych zbrodniarzy.

Załączam protokół sprawy w zarządzie gminy Rogowo.

Rejonowy Komendant Uzuppełnień